

ปาฐกถาพิเศษ

“อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองกับการแก้ปัญหาวิกฤติของชาติ”

โดย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

ณ ห้องประชุมกรมเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย

วันอาทิตย์ ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๔

*****

ประธานสถาบันและผู้มีเกียรติ

ขอขอบคุณสถาบันฯที่เชิญมา

หัวข้อที่เราจะพูดกันในวันนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อแผ่นดินตามสมควร และประโยชน์จะเพิ่มมากขึ้น ถ้าเราสามารถนำอุดมการณ์ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในประเทศของเรา

เราทำการเผยแพร่อุดมการณ์โดยใช้โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองเป็นเครื่องมือ เราเริ่มทำโครงการมานานมากกว่า ๑๕ ปี เรามุ่งเน้นไปที่ชุมชนระดับหมู่บ้าน เท่าที่ทำมา ไม่มีการติดตามและประเมินผล จึงไม่ทราบว่าได้ผลจริงหรือไม่ และมากน้อยแค่ไหน อยู่ ๆ สถาบันฯก็จับเรื่องนี้ขึ้นมาอีก ไม่ทราบเหมือนกันว่า สถาบันฯกำลังคิดอย่างไร หรือกำลังคิดถึงอะไร จึงจับเรื่องนี้ขึ้นมาใหม่ สถาบันฯจึงน่าจะมีเหตุผลของตนอธิบายได้ ถ้าจะให้ผมเดา ผมเดาว่าน่าจะเป็นเพราะผมยกเรื่องโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองไปพูดที่วิทยาลัยปกครอง เมื่อ ๑๙ มีนาคม ปีนี้

อย่างไรก็ตาม ผมเห็นด้วยกับสถาบันฯ ว่า อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง น่าจะช่วยในการแก้วิกฤติของชาติได้ระดับหนึ่ง ถ้าเราสามารถชักจูงคนในชาติของเราเข้าใจ สนใจ และมองประโยชน์ของอุดมการณ์และโครงการพร้อมที่จะรับอุดมการณ์เป็นหลักการ พร้อมทั้งรับโครงการไปปฏิบัติโดยเฉพาะในชุมชนระดับหมู่บ้าน ที่สำคัญมาก ก็คือ รัฐบาลเข้าใจและยอมรับอุดมการณ์และโครงการหรือไม่ ถ้ารัฐบาลเห็นชอบด้วย ก็ยิ่งทำได้สะดวกยิ่งขึ้น และหวังผลสำเร็จได้

อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ถูกกำเนิดจากพระปฐมบรมราชโองการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม” และยึดเอาคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นหลักสำคัญ โครงการก็ทำนองเดียวกัน แผ่นดินธรรมประกอบด้วย ๓ ประการ คือ ธรรมะ คุณธรรม และยุติธรรม ผมมั่นใจว่า พวกเราในที่นี้ไม่ต้องการคำอธิบายในคำ ๓ คำนั้น เมื่อเรามี ๓ คำนี้แล้ว แผ่นดินของเราก็จะสดใส งามสง่า เป็นสีทอง เรียกว่า แผ่นดินทอง ได้โดยแท้จริง ฉะนั้น การนำเอาอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ไปใช้ในการแก้ปัญหาวิกฤติของชาติจึงน่าจะเป็นไปได้

การพูดถึงพระพุทธศาสนา อาจจะทำให้คนไทยที่นับถือศาสนาอื่น ไม่เข้าใจ หรือน้อยใจก็ได้ ที่จริงทุกศาสนาสอนให้คนกระทำความดี ละความชั่วกันทั้งสิ้น มีคำนิยายเป็นภาษาอังกฤษเกี่ยวกับศาสนาน่าสนใจมาก เขาเขียนว่า “Religion can be defied as teaching for the sake of happiness” ฉะนั้น คนไทยทุกคนไม่ว่า เชื้อชาติศาสนาใดย่อมมีส่วนร่วมในอุดมการณ์ได้เหมือนกันและเสมอกัน โดยไม่มีอุปสรรคข้อขัดข้องทางศาสนา แต่อย่างใด และในอดีตเราก็เคยดำเนินการได้ผลดีมาก ๆ เป็นที่น่าภูมิใจมาแล้วในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งพี่น้องคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม

ผมได้เรียกร้องและกำลังเรียกร้องให้คนไทยทั้งชาติว่า “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” จึงขอเชิญชวนพวกเราทั้งหลายมาร่วมกันตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน โดยการนำเอาอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองไปใช้ในการแก้ปัญหาวิกฤติของชาติโดยพร้อมเพรียงกัน

เรากำลังคิดกันว่า จะนำอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ไปแก้ปัญหาวิกฤติของชาติได้อย่างไรหรือไม่ เราจึงจำต้องรู้และเข้าใจเสียก่อนว่า วิกฤติของชาติคืออะไร หรือมีอะไรบ้าง คำว่า “วิกฤติ” แปลว่า เวลาหรือเหตุการณ์ชั้นอันตรายที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อขั้นแตกหัก จะเป็นไปในทางดี หรือทางร้ายก็ได้ เขียน “วิกฤติ” ก็ถูกเช่นเดียวกัน ฉะนั้นเหตุการณ์ที่อยู่ในชั้นอันตรายระยะหัวเลี้ยวหัวต่อขั้นแตกหักของชาติของเรา น่าจะมีทั้ง ทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางสิ่งแวดล้อม เรื่องใหญ่ๆ น่าจะมีเพียงแค่นี้

เรามาพูดกันทีละเรื่อง ว่าอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองจะเข้าไปมีบทบาทในแต่ละเรื่องได้อย่างไรบ้าง เราไม่ได้หวังว่า อุดมการณ์จะเข้าไปแก้ปัญหาได้ แต่น่าจะมีส่วนช่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้เหมือนหนูช่วยราชสีห์

วิกฤติทางการเมือง ในปัจจุบันนี้ ชาติของเรากำลังมีหรือไม่ ตอบได้ว่ามี ศาลรัฐธรรมนูญกำลังวินิจฉัยเรื่องของนายกรัฐมนตรี ก็นับได้ว่า เป็นวิกฤติ เรื่องอื่นก็มี แต่โดยตำแหน่งและหน้าที่ของผมถูกจำกัดมิให้พูดเรื่องการเมือง ฉะนั้น ผมขอเว้นเรื่องนี้

วิกฤติทางเศรษฐกิจ เรากำลังเผชิญหน้าอยู่ด้วยความหวังและความวิตกกังวล วิกฤติทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นในบ้านเมืองของเรามา ๔ ปีแล้ว ทำให้คนในชาติจำนวนมากประสบปัญหาทั้งเล็กและใหญ่ และยากจนลงมีผลกระทบไปถึงทุกสาขาอาชีพ ไม่เว้นแม้แต่คนยากจนในชนบท จะใช้อุดมการณ์เข้าไปช่วยเรื่องนี้อย่างไร ที่น่าจะคิดและน่าจะทำก็คือ เจ้าหน้าที่โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง น่าจะนำทฤษฎีใหม่ “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้ในหมู่บ้าน ทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านเชื่อมั่นว่า แนวพระราชดำรินี้ได้ทดลองในที่หลายแห่ง ได้ผลดีมาแล้ว ยิ่งทำเป็นตัวอย่างให้ชาวบ้านดู หรือเป็นผู้ร่วมคิดร่วมทำกับชาวบ้าน ก็ยิ่งจะได้ผลดีมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ก็ควรจะบอกชาวบ้านให้ทราบด้วยว่า ทฤษฎีใหม่นี้มิใช่ได้รับความสนใจแต่ในประเทศของเราเท่านั้น ในต่างประเทศก็ให้ความสนใจ ผมเองได้ไปพูดถึงเรื่องนี้ที่กรุงวอชิงตัน ดีซี เมื่อปลายเดือนพฤษภาคม และได้รับความสนใจจากผู้ฟังอย่างยิ่ง

วิกฤติทางสังคม ข้อนี้มีเรื่องจะพูดถึงค่อนข้างมาก ผมจะพูดแต่เฉพาะส่วนที่สำคัญ รัฐบาลปัจจุบันได้ประกาศสงครามกับวิกฤติของชาติ ๓ สงคราม คือ ความยากจน สิ่งเสพติด และคอร์รัปชัน ผมเคยได้พูดในที่หลายแห่งหลายวาระว่า ผมเห็นว่า “ปัญหาที่สำคัญที่สุด และเร่งด่วนที่สุดของประเทศเราคือ ความยากจน ถ้าเราสามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ เราจะแก้ปัญหาอื่นได้หมด” แต่เอาเถอะ เมื่อรัฐบาลประกาศสงครามกับ ๓ อย่างนั้น เราก็จะทำตามนโยบายของรัฐบาล เพราะปัญหาสิ่งเสพติด และคอร์รัปชัน มิได้มาจากปัจจัยความยากจนอย่างเดียว แต่มีปัจจัย คนไม่ดี เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ความยากจนของพี่น้องไทยเรา นับว่ารุนแรงมาก เข้าใจว่า มีคนไทยที่มีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านคน สิ่งที่คนเหล่านี้ต้องการเร่งด่วน คือ การศึกษา การอนามัย และการมีงานทำ รัฐก็เข้าใจปัญหานี้ดี

และกำลังทำอยู่ ความยากจนเป็นทุกข์มหันต์ เป็นทุกข์ของแผ่นดิน ความยากจนอาจจะทำให้คนจนท้อแท้สิ้นหวัง เป็นอุปสรรคยิ่งใหญ่ในการพัฒนาประเทศ ถ้าคนจนท้อแท้สิ้นหวัง ประเทศของเรา ก็อาจจะสิ้นหวังไปด้วย เราทำกันทั้งหลายจะยอมให้ประเทศของเราสิ้นหวังไม่ได้ ที่นี่ ก็เข้าเรื่องอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง อุดมการณ์น่าจะช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ส่วนหนึ่ง ไม่มากก็น้อย กล่าวคือ สอนให้คนเข้าใจคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยถ่องแท้ในเรื่องของธรรมะ สอนให้คนจนในชนบทที่ค่อนข้างยากจนอยู่แล้ว ไม่ให้เบียดกัน สอนให้พี่น้องทั้งหลายเข้าใจว่า ไสยศาสตร์ไม่ใช่เรื่องของชาวพุทธ เรื่องไหว้จอมปลวก ขูดหาเลขจากต้นไม้ การบนบานศาลกล่าว เป็นสิ่งเหลวไหล ควรจะเก็บเงินซึ่งมีน้อยอยู่แล้วไว้ทำอย่างอื่นที่มีประโยชน์กว่าและถูกต้องตามแนวพุทธกว่า หรือการเล่นหวยใต้ดินอันเป็นการพนันอย่างหนึ่งก็ผิดจากคำสอนของศาสนาอยู่แล้ว เหล่านี้เป็นต้น

สารเสพติด เป็นวิกฤติของชาติที่มีอิทธิพลยิ่งต่อความอยู่รอดของชาติ หรือจะเรียกให้หุรหุราสักหน่อยว่า ความมั่นคงของชาติ สารเสพติดมีอิทธิฤทธิ์มาก มากจนอาจจะทำให้ชาติล่มสลายได้ ผมจึงเรียกผู้ผลิต ผู้ค้ารายใหญ่ ว่าเขาเหล่านั้น คือ “ผู้ทรยศต่อชาติ” อย่างไรก็ตาม บ้านเมืองของเราไม่มีวันใสสะอาดปราศจากสารเสพติดได้ เพราะสารเสพติดมีใช้แต่ในประเทศเล็ก ๆ ของเราเท่านั้น หากมีอยู่ทั่วโลก สารเสพติดเป็นพิษและเป็นโทษอย่างยิ่ง มิใช่เฉพาะต่อคน ต่อเยาวชน ลูกหลานซึ่งเป็นความหวังในอนาคตของเรา แต่ต่อชาติของเราดังได้กล่าวมาแล้ว อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองจะช่วยเรื่องนี้ได้มากที่สุด สถาบันชอบที่จะนำโครงการไปใช้ในหมู่บ้านที่เรามีอยู่ทั่วประเทศประมาณ ๗๐,๐๐๐ หมู่บ้าน ทำความเข้าใจกับชาวบ้านให้ทั่วถึง ให้ชาวบ้านมี “จิตสำนึก” และ “เข้าใจถึงโทษมหันต์” ของสารเสพติดอย่างจริงจังและจริงจัง ว่า สารเสพติดจะทำลายทุกสิ่งที่เรารัก หวงแหวน บุหรี่และเบียร์ สารเสพติดเป็นสิ่งที่มิแต่โทษสถานเดียว ทุกคนจะต้องไม่เข้าไปใกล้ เข้าไปลอง ใช้ธรรมะเป็นเครื่องมือในการสู้กับราษฏรให้เกิดปัญญา ยอมรับและเชื่อถือ ในความสำคัญที่ผู้ปฏิบัติโครงการนำเสนออย่างสม่ำเสมอ ด้วยความเพียร อดทน ไม่ท้อถอย เพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน อย่างมีความสุข อิ่มเอิบและภูมิใจ ผมมั่นใจว่า เจ้าหน้าที่และชาวบ้านทราบดีว่าในหมู่บ้านของตน ใครมีความเกี่ยวข้องกับสารเสพติดบ้าง ฉะนั้น จึงไม่เป็นการยากลำบากเลยที่โครงการจะเจาะลงไปยังเป้าหมายเหล่านั้น ด้วยมาตรการที่เจ้าหน้าที่โครงการเห็นว่าเหมาะสมและจะสัมฤทธิ์ผล ข้อสำคัญ คือ ต้องนำวิธีการที่จะทำให้ชาวบ้านเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่โครงการ โดยเจ้าหน้าที่โครงการจะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ทำตัวเหลวไหลเสียเอง และไม่ติดยา ค้ายา เสียเอง นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่โครงการชอบที่จะหามาตรการหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อป้องกันมิให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเข้าไปใกล้กับสิ่งเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่เยาวชน ใช้วัด มัสยิด โบสถ์ (คริสเตียน) และโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ มีการประชุมชี้แจง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นำชุมชนกับชาวบ้าน มีการรื่นเริงเล่นกีฬา และทำสาธารณประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้น หากมีผู้เสพติดอยู่ในชุมชน ก็แนะนำวิธีหรือสถานที่ ที่ผู้ติดยาเสพติด ควรจะไปพบไปปรึกษาหารือ ห่วงอาทร และไม่รังเกียจที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม ที่กล่าวมานี้ อยู่ในวิสัยและขีดความสามารถที่ผู้ปฏิบัติโครงการจะทำได้เองทั้งสิ้นไม่ต้องใช้งบประมาณมาก และสามารถสอดแทรกเข้าไปในชีวิตประจำวันของชาวบ้านได้โดยไม่ยาก

คอร์ปชั่น เป็นวิกฤติของชาติที่ยังมีผลกระทบต่อความมั่นคงที่ร้ายแรงอีกอย่างหนึ่ง แม้ว่าการคอร์ปชั่นจะไม่ร้ายแรงเท่ากับปัญหาสิ่งเสพติดก็ตาม คอร์ปชั่น คือ การปล้นเงินของแผ่นดิน ส่งผลเสียหายใหญ่หลวง

ต่อคนในชาติ ต่อการบริหารประเทศและองค์กรที่เกี่ยวข้อง คอร์รัปชันเกิดขึ้นได้ ส่วนหนึ่งเพราะคนไม่มีธรรมะ ไม่มีคุณธรรม และไม่มีมโนธรรม คนในชนบทอาจจะไม่ได้สัมผัสกับปัญหานี้มากนัก แต่มีใช้ไม่มีคอร์รัปชัน ในระดับหมู่บ้าน อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง น่าจะมีส่วนแก้ไขปัญหานี้ได้บ้าง โดยผู้ปฏิบัติโครงการอบรม สั่งสอน ทำความเข้าใจกับชาวบ้านให้ทราบถึงที่มาที่ไปของปัญหา ทำให้ชาติบ้านเมืองเกิดความเสียหาย ชี้แจง ถึงวิธีการป้องกันและกำจัดคอร์รัปชันให้น้อยลงและอาจจะหมดไปในที่สุดในระดับหมู่บ้าน ถึงแม้ว่า หมู่บ้าน เป็นสังคมเล็ก ๆ แต่ถ้าหากเราสามารถทำให้หมู่บ้านใสสะอาดได้ทุกหมู่บ้าน ก็ถือว่าอุดมการณ์ของเรา นำไปใช้แก้ปัญหานี้ได้

ยังมีเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิกฤติทางสังคมอีกเรื่องหนึ่ง คือวัฒนธรรมและประเพณีของเรา นอกจาก เรื่องความเชื่อในสิ่งที่ไม่มีเหตุผล ไม่ควรเชื่อที่ได้กล่าวมาแล้ว วัฒนธรรมในความเป็นเครือญาติกันที่จะต้อง ดูแล อุดหนุน เกื้อกูลกัน บุญคุณจำเป็นต้องจดจำ ทำให้เกิดวิกฤติในบางกรณี เช่น ไม่สามารถจะจับผู้กระทำผิดได้ เพราะผู้กระทำผิดเป็นญาติกับเจ้าหน้าที่ เป็นผู้เคยมีบุญคุณต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่เกรงกลัวไม่กล้าจับ เพราะผู้กระทำผิดเป็นผู้มีอิทธิพล ในการเลือกตั้ง ต้องเลือกคนโน้นคนนี้เพราะเป็นญาติสนิทมิตรสหายกัน โดยไม่นำพาว่าเป็นคนดีหรือไม่ เหล่านี้ เป็นต้น กรณีต่าง ๆ นี้ เป็นเรื่องค่อนข้างใหญ่ คุณคล้าย ๆ กับจะอยู่นอกวง ของอุดมการณ์ แต่ที่แท้จริง หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะถ้าผู้ปฏิบัติโครงการนำอุดมการณ์ไปใช้ทำความเข้าใจ กับชาวบ้านว่า วัฒนธรรมและประเพณีปฏิบัติบางอย่าง ในบางเรื่องที่จะต้องมาร่วมกันคิดปรึกษา และปรับเปลี่ยนให้ถูกต้องและเป็นธรรม ยังประโยชน์ต่อส่วนรวม ก็น่าจะทำแน่ละ การเปลี่ยนความเชื่อ ของชาวบ้านทำได้ยาก แต่ก็มิใช่ว่า ทำไม่ได้

วิกฤติทางสิ่งแวดล้อม เรื่องนี้เฉพาะการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ก็ใหญ่และยากมากแล้วจะบอก อย่างไร แนะนำอย่างไร การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าก็ไม่หมดสิ้นไปสักที เพราะมีนายทุนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อยู่ด้วย ชะรอยนายทุนจะพุดจาให้ชาวบ้านเชื่อได้มากกว่าเรากระมัง ชาวบ้านจึงเชื่อนายทุนมากกว่า เราจึง พุดการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าไม่ได้ แม้ว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงสนพระทัย ทรงเสียสละ และทรงกระทำทุกอย่างเพื่อให้ราษฎรเข้าใจและเลิกลักลอบตัดไม้ทำลายป่า แต่การลักลอบตัดไม้ ทำลายป่าก็ยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไป ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมใจกันปลูกป่า ปีละหลายครั้ง พื้นที่ป่าก็ไม่เพิ่ม ขึ้นเท่าใดนัก เรื่องการลักลอบตัดไม้ทำลายป่านี้ อุดมการณ์และโครงการน่าจะเข้าไปมีส่วนช่วยได้มาก โดยพุดแนะนำทำความเข้าใจกับชาวบ้านถึง “วิกฤติ” ที่เกิดจากการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า พุดบ่อย ๆ พุดซ้ำ ๆ พุดถึงโทษแห่งการให้ความร่วมมือกับนายทุน สักวันหนึ่ง ชาวบ้านน่าจะเข้าใจ เชื่อและทำตาม และโดยเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก ฉะนั้น โครงการน่าจะให้ความสนใจเรื่องนี้อย่างจริงจังและติดตามผลอย่างจริงจัง

ผู้มีเกียรติครับ

ผมมั่นใจและเชื่ออย่างไม่มีข้อสงสัยว่า สาเหตุที่ยิ่งใหญ่ที่ทำให้เกิดวิกฤติในชาติบ้านเมืองของเราคือ คนเรามีคนดี เรามีคนกล้า แต่จำนวนคนดีและคนกล้าหาญที่ออกมาดูแลวิกฤติชาติบ้านเมืองอาจจะน้อย เรามี คนที่ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี จำนวนมาก แต่ให้ความสนใจต่อปัญหาของชาติบ้านเมืองน้อย

จนไม่สามารถรวมกันเป็นพลังอันแข็งแกร่งพอที่จะต่อต้านความชั่วร้ายหลายๆ อย่าง ในสังคมได้ หรือแม้บางสาขา อาจจะรวมกันได้ แต่ก็ยังเป็นกลุ่มเล็ก ๆ อยู่นั่นเอง

วันนี้ เราพูดถึงถึงเรื่อง อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองที่มี ธรรมะ คุณธรรม และยุดิธรรม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว เป็นหลักในการนำไปสอนคนอื่น ผมขอแนะนำว่า ขอให้มุ่งเน้นหนัก ไปที่ คน ช่วยกันทำคนส่วนใหญ่ให้เป็นคนดี ให้มีคนดีเพิ่มมากขึ้นเสมอๆ อุดมการณ์และโครงการของเราเน้น ไปสู่หมู่บ้าน เราจึงน่าจะมีโอกาสมากกว่าชุมชนเมือง ในการทำคนไม่ดีให้เป็นคนดี

ดูๆ ไป อุดมการณ์และโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองจะเข้าไปเกี่ยวข้องได้ทุกเรื่อง เพราะอุดมการณ์และโครงการของเราผูกพันกับวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้าน ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของพวกเราซึ่งเป็นผู้กำหนดหลักการ และเป็นผู้ปฏิบัติโครงการ ที่จะต้องทำ หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองให้เข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน อันจะเป็นหนทางแรกและสำคัญมาก ที่จะนำไปสู่ความเป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองของประเทศที่รักและหวงแหนของเราได้ ในที่สุด

ผมหวังว่า เราจะพร้อมเพรียงและพร้อมใจกัน ทดแทนบุญคุณแผ่นดิน โดยยึดมั่นในอุดมการณ์ และโครงการที่พวกเราได้ช่วยกันคิดและสร้างขึ้นมา

ขอברรจบการบรรยายแต่เพียงเท่านี้

หวังว่า การบรรยายนี้จะป็นประโยชน์ต่อผู้มื้เกียรติทั้งหลายบ้างตามสมควร

ขอบคุณ

*****